

VALTIONEUVOSTON ASETUS METSÄSTYSASETUKSEN 16 a §:N MUUTTAMISESTA

1 Nykytila

Metsästysasetuksen (666/1993) 16 a §:ssä säädetään luotiasetta koskevista yleisistä vaatimuksista. Riistaeläimen ampumiseen käytettävän rihlatun luotiaseen luodin osumaenergian on piipun suusta mitattuna oltava vähintään 100 joulea. Pykälän 2 momentti sisältää yksityiskohtaiset säännökset luodin vähimmäispainosta ja osumaenergiasta riistaeläinryhmittäin jaoteltuna siten, että saman kokoluokan eläimiä koskevat yhtäläiset vaatimukset.

Momentin 1 kohdan mukaan kettua, tarhattua naalia, mäyrää, saukkoa, metsäjänistä, rusakkoa, metsoa, teertä ja hanhea saa ampua vain aseella, jonka patruunan luodin paino on vähintään 2,5 grammaa ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 200 joulea tai jonka patruunan luodin osumaenergia on luodin painosta riippumatta piipun suusta mitattuna vähintään 300 joulea.

Momentin 2 kohdan mukaan metsäkaurista, itämeren norppaa, hallia, kirjohyljettä, sutta, ilvestä, ahmaa, euroopanmajavaa, kanadanmajavaa ja muflonia saa ampua vain aseella, jonka patruunan luodin paino on vähintään 3,2 grammaa ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 800 joulea.

Momentin 3 kohdan mukaan valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa ja japaninpeuraa saa ampua vain aseella, jonka patruunan luodin paino on vähintään 6 grammaa ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 000 joulea tai, jos luodin paino on 8 grammaa tai enemmän, osumaenergia on vastaavalla tavalla mitattuna vähintään 1 700 joulea.

Momentin 4 kohdan mukaan hirveä, villisikaa ja karhua saa ampua vain aseella, jonka patruunan luodin paino on vähintään 9 grammaa ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 700 joulea tai, jos luodin paino on 10 grammaa tai enemmän, osumaenergia on vastaavalla tavalla mitattuna vähintään 2 000 joulea.

Momentin 3 ja 4 kohdassa mainittujen eläinten ampumiseen on käytettävä laajenevaa luotia.

2 Nykytilan arviointi

Metsästysasetus on annettu aikana, jolloin markkinoilla ei ollut juurikaan vaihtoehtoja lyijyluodeille. Lyijy on myrkyllinen raskasmetalli, jonka haitalliset ympäristö- ja terveysvaikutukset tunnetaan hyvin. Erityisesti tieto lyijyn haitallisista terveysvaikutuk-

sista on lisääntynyt viime vuosina. Riskiryhmään kuuluvat ihmiset, jotka syövät lyijyllä ammuttua riistanlihaa. Asia koskee erityisesti hirvieläinten metsästystä, koska suomalaiset kuluttavat runsaasti hirven, valkohäntäpeuran ja metsäkauriin lihaa. Lyijyluoti sirpaloituu osuessaan saaliseläimeen ja jättää usein eläimen lihaan lyijyjäämiä, vaikka saastunutta lihaa poistetaan osumakohdan ja haavakanavan ympäriltä.

Metsästysasetuksen 16 a §:n tehovaatimuksia koskevassa sääntelyssä ei ole tapahtunut muutoksia, vaikka patruunateollisuus on kehittänyt uusia lyijyttömiä ja suorituskykyisiä vaihtoehtoja lyijyluodeille. Varsinkin kupariluotien tarjonnan kasvu on edesauttanut lyijyttömien luotien yleistymistä. Kehitys on ihmisten terveyden kannalta myönteistä ja säästää ravinnoksi käytettävän lihan määrää. Lyijyluotien käyttö on silti edelleen yleistä.

Kupari on materiaalina lyijyä kevyempää, mutta toisaalta kupariluoti säilyttää massansa lyijyluotia paremmin, eikä kupariluodista jää juurikaan sirpaleita saaliseläimeen. Kupariluodin jäämäpaino on noin 98–100 prosenttia, kun lyijyluodin jäämäpaino on usein noin 70–90 prosenttia. Suurempi jäämäpaino parantaa kupariluodin suorituskykyä suhteessa lyijyluotiin.

Kupariluotien pituutta on kasvatettu, jotta luodin massa ja lähtönopeus on saatu riittäväälle tasolle. Tämä ei ole täysin ongelmatonta, sillä käytössä oleva asekantha on pääasiallisesti suunniteltu lyhyempiä lyijyluoteja varten. Markkinoilta on kuitenkin löydettävissä toimivia kupariluoteja usealle kaliiperille, oli kyse sitten hirven tai muiden hirvieläinten metsästyksestä.

Poikkeuksena tästä on hirvenmetsästykseseen käytettävä yleiskaliiperi 6,5x55, johon ei ole saatavilla metsästysasetuksen 16 a §:n 2 momentin 4 kohdan sääntelyn vaatimukset täyttävää lyijytöntä luotia. Vastaavasti kaliiperiin .243 ei ole saatavilla metsästysasetuksen 16 a §:n 2 momentin 3 kohdan sääntelyn vaatimukset täyttävää lyijytöntä luotia, mikä rajoittaa lyijyttömien luotien yleistymistä pienten hirvieläinten metsästyksessä.

3 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Asetusehdotuksen tavoitteena on vähentää terveydelle haitallisten lyijyluotien käyttöä metsästyksessä vaarantamatta kuitenkaan eläinten hyvinvointia.

Metsästysasetuksen 16 a §:n 2 momentin sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi seuraavasti:

Momentin 2 kohdan sääntelyä muutettaisiin siten, että metsäkauriin, itämeren norpan, hallin, kirjohylkeen, suden, ilveksen, ahman, euroopanmajavan, kanadanmajavan ja muflonin ampuminen sallittaisiin myös aseella, jonka lyijyttömän patruunan luodin paino on 2,9 grammaa tai enemmän ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 800 joulea.

Momentin 3 kohdan sääntelyä muutettaisiin siten, että valkohäntäpeuran, saksanhirven, metsäpeuran, kuusipeuran ja japaninpeuran ampuminen sallittaisiin myös aseella, jonka lyijyttömän patruunan luodin paino on 5,2 grammaa tai enemmän ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 1 700 joulea.

Momentin 4 kohdan sääntelyä muutettaisiin siten, että hirven, villisian ja karhun ampuminen sallittaisiin myös aseella, jonka lyijyttömän patruunan luodin paino on 7,5 grammaa tai enemmän ja osumaenergia 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 000 joulea.

Ehdotettu sääntely helpottaisi lyijyttömien luotien käyttöönottoa ilman, että metsästäjien tulisi ostaa uusia aseita tätä tarkoitusta varten. Esimerkiksi kaliiperiin 6,5x55 on saatavilla ehdotetun tehovaatimuksen täyttäviä lyijyttömiä luoteja, joiden suorituskyky ei merkittävästi eroa nykyisin käytettävistä ja nykyiset tehovaatimukset täyttävistä lyijyluodeista¹.

4 Esityksen vaikutukset

Asetusehdotus edistäisi lyijyttömien luotien käyttöönottoa ja vaikuttaisi siten myönteisesti ihmisten terveyteen. Asetusehdotuksella ei ole haitallista vaikutusta eläinten hyvinvointiin.

5 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Suomen riistakeskuksen kanssa. Asetusehdotus annettiin lausunnolle 27.11.2019 päivätyllä pyynnöllä ja se oli nähtävillä myös maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla.

Lausuntoa pyydettiin Suomen riistakeskukselta, Suomen Metsästäjäliitolta, Metsähallitukselta, Luonnonvarakeskukselta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, ympäristöministeriöltä, sisäministeriöltä, Poliisihallitukselta, Suomen Luonnonsuojeluliitolta, Luonto-Liitolta, WWF Suomelta, saamelaiskäräjiltä, Paliskuntain yhdistykseltä, SEY Suomen eläinsuojelu ry:ltä, Asealan Elinkeinonharjoittajat ry:ltä, Asekauppiaiden Liitto ry:ltä ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä. Lausuntoja annettiin yhteensä xx kappaletta.

6 Laintarkastus

7 Voimaantulo

Asetus esitetään tulevaksi voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2020.

¹ kts. Gremse & Rieger, A comparison of rifle bullet terminal performance in ballistic simulant material for big game hunting purposes 2014.